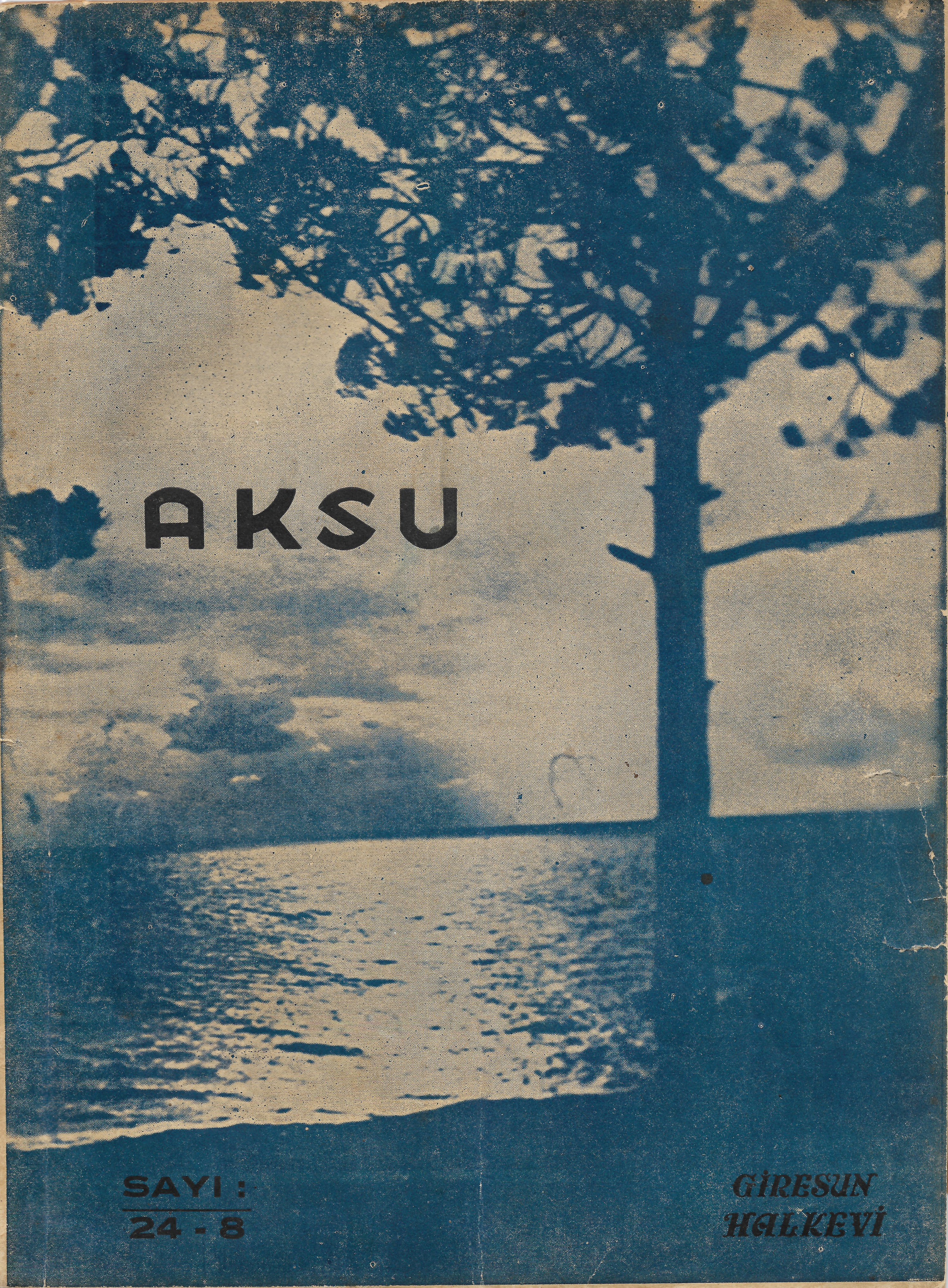

AKSU
SAYI :
24 - 8
GİRESUN
HALKEVİ

Sayı : 24 - 8
Cilt : II

Yazı İşlerine Bakan
SALİM SÜHA GÖKSAN

Eylûl - 940

A K S U

GİRESUN VE ÇEVRESİ HALKEVLERİNİN DERGİSİ

30 Ağustos

18 inci yıldönümü dolayısile Cümhuriyet meydanında sölenmiştir.

Yozan
Saffet Tunay

Şu mutlu yıldönümünde onyedi yıl önceki 30 Ağustosun aziz hatırlarını bu büyük menkıdeyi yeninen andık. Bunlar bizi geleceğe güvenle baktırıyor. Bu büyük zaferin uluslar arasında bir de örnek oluş değeri var.

Şimdi de bunu ölçüye vuralım. Tâki beşer kafilesi içinde Türklüğün gelecekte daha ne büyük rolü olduğunu tanıyalım. Bu şerefli ödevlere hız dolu bir yürekle anık uyanık duralım.

Asil ulusumuz, Altıyüz yıldanberi Asya ile Avrupa arasında barış görüş köprüsü olmak ödevini üzerine aldı. Fakat o sıra cihan, orta çağların koyu kör iman saralanile çırpınmakta idi. Milletimiz hem kendi varlığını korumak hem bütün insanlığı bu sar, adan kurtarmak için Süleyman Paşa, Fatih Yavuz gibi yiğitlerin varlığında öz dehasının iradesini belirtti. Bu iradenin icabı olarak Rumeliye geçmek ve orada tutunmak zorundaydık bu iradeyi şiir diliyle şakıyan bir büyük dahimiz Yayuz'un türbesini ziyaretinde ona şöyle hitap etti :

Tevhit idi meramın islan ile enamı;
Birleşti o uğurda ilminle iktidarın.

Fakat millî deha bu iradesini yürütmeye koyulduğu çağda matbaa icat edilmemişdi. Onun için bu ülkünün zaferinde tek vasıta kılınç olmuştu. Kılıcın açtığı ülkeler için ise emniyet şartı. daha

yeni ülkeler açmağa bizi sürükledi. Zeferden zafere koşan millat birinciyi pekiştitrmeden ikinci zeferi kazanmaya mecbur oluyordu. Deniz gibi bir ulusun bu uzanış çalkantısı, bir de çekiliş sarsıntısı doğurdu. Çünkü doğudan mülayim bir istila DİN AKINI, batıdan kılınçlı haçlı bir taassup akını arasında bu rolü, TÜRK, vaktından evvel almaya mecbur olmuştu. Fakat mukadder olan bu çekilişin gerçek sebeplerini sezecek kimseler yok degilse bile pek azdı. Geçmiş zaferlerin neşvesi, uğranılan acıların sebeplerini düşünmeye engeldi.. Asıl sebep şuydu: Artık Matbaanın icadı Avrupayı uyandırmış. Taassup sarsılmış, ortaçağ kapanmış tı. Avrupa devletleri, bizim erkenden aldığımız ve bizi hayli yıpratmış olan büyük rolü birbirlerile yarışırcasına kapmaya savaşıyorlardı. Yeni keşifler hayat, geçim, düşünce inkişafları doğurmuştu. Taassup isiilası da yerine iktisadî istilaya bırakmıştı. Medeniyet öncülüğü ve bayrakdarlık yarışında eski bir rekortmen sıfatıyle mevkiimizi korumaya savaşacak yerde işi halâ din ve kin davası gözüyle görüyorduk. Ve içten olan ezğinliği kılınç zaferiyle örtmeye şavaşıyorduk.

İlk Millî irkilme askerlik alanında yenileşmeyi gerekli gösterdi. Buna da hayli önem verildi. Fakat onu besleyecek bünyenin kuruluşu yeni icatlara icaplarave üydurulmadı. Halbuki eski ordu, bütün sanat alemimizle birlikte yekpare bir varlıktı. Sanatkâr ve esnaf ordu kadar sıkı bir disiplin içindeydi. Avrupanın dış görünüşüne bakarak iş ve sanatı orada olduğu gibi Liberal nizamın eline bıraktık. Eskiden ordu bütün bir Ulusu iemsil ederken şimdi milletin yarısını ancak temsil ediyordu. Onun için Tanzimatın nizamı cedidi Avrupanın iktisadî akını ve onun üstün silâhları karşısında çekilmeyi durduramadı.. Çünkü zihniyeti değiştirmiyor, sade eski malzemeyi yeni nizama koymakla mekguldü. Avrupada vaziyete hakim olan makine sanatı uzuzlatıcı tesirile millî sanetın gerilemesine sebep oluyordu. Aürupalı devletlerin içten içe süren rekabet davaları milliyet duygularını kılağlıyor. Fakat şarka doğru yayılış imkanları bulundnğu müddetçe ve yayılış sınırları çatışmadıkça davalar pazarlık yoluyle kapanabiliyordu.

Yayılış sınırlarının çarpışma çağında biz TENSİKAT adı verebileceğimiz yeni bir devir açtık. (Şartlı bir millet hakimiyeti) kurduk. MEŞRUTİYET dediğimiz bu ikinci inkilap safhasında artık yeni malzeme ve yeni zihniyet edinme gerekliğine inanmıştık. Bunun üzerinde TENSİKAT adı verilen değişiklikler yapıldı. Ve artık bizde de millî cerayan doğmuştu. Millî duygumuz keskinlemişti.. Fakat yakında çatışacak iki gruba ayrılan Avrupalı devletlerin bu iki grubundan birine girmek zorunda kaldık. Beliren millî duyguyu şuurlandıracağımızı bu sırada esen kızışkın mentaat

boralarının birine tabi olmaktan kendimizi alamadık. Merkez Avrupa devletleri bizim milliyet davasına tempo tutmayı iyi becerdiler ve bizi keudi taraflarına kazandılar. Fakat kopan cihan harbi, aslına Avrupada yerleşen Liberal nizamın yıkılmasını çabuklataçak bir silkinişti. Mümessillerini birbirine çarparak yıkacak ve kendi iflasını ilân edecek olan Liberal nizamı biz yurdumuzda yeni kuruyorduk. Sadece millileşiyor fakat modernleşemiyor, rasyonel bir iç düzenine başlıyorduk. Cihan harbinin mağlupları arasında meşruti Türkiyeye; ikiisadî istilanın içten bitkin hale koyduğu bu yurda askerî ve siyasî istilayı da getirdi galiplerin mest ve büyülü görüşleri, mağlupların meyus düşüncelerinden uzak tam bir görüş selametile MUSTAFA KEMAL Milletin kurtuluş yolunu gördü, çizdi. O zahirî galiplerle, iki katlı mağlup olanların göremediği, kavrıyamadığı yeni şartları o görmüştü (Millî olmakla beraber asrın ve aklın icap ettirdiği kıymetlere uyar) bir Türkiyenin planlarını kurdu gafletlere darbe olan uyarıcı sesini Ulus'a duyurdu, Ulusun kalkınışıyle de bu ses, bütün cihana duyuldu. Avrupa diplomatları onu ve onun milletini bir yarı müstemele halkıtipinde görmekten kurtulamıyorlardı. Halbuki o, 20 inci değil, 21 inci asrın adamıydı. Ulus artık onun eliyle Üçüncü son inkılap safhasına CUMHURİYET'e giriyordu. Cumhuriyet ilânından evvel yaralı vatanın maziden arta kalmış onu yaralıyan her sakin eseri yıkıp temizlemeye girişti. Onun için bu son devreye TANZİFAT devri desek yaraşık alır. Çünkü bu devir bir temizlik devri oldu.

Büyük Millet meclisi, geniş ölçüde hem harp kabinesi, hem bir ihtilal meclisi, hem de bir inşacı Türkiyenin idealist bir görüşle kurulmuş bir (Millî kuvvetler mecmuası) idi.

Hem demokrat, hem kutsal mesuliyet duygusunun âşıkı sıfatiyle öne atılan Lidera tabi şuurlu bir millet mümessili idi İstiklâl daygusunun bayrağı olarak yurdun ufkunda yükseldi. Millî kuvvetlerin ordunun arkasına yığdı. Orduyu da yaratmakla kalmadı onu millî varlığın ifadesi haline koydu. Cihan emperyalismine " Yasak „ nidasını yükseltti. Askeri dehasına inanan, millî ülküsüne bağlanan bu günkü millî Şefle Genel kurmay Fevzi Çakmak bu üç beş, 26 Ağustos arefesinde Türkün birikmış hıncını boşaltma kararını vermişlerdi. " Her millet „ beşer ailesini eir varlığı, ayrılmaz bir değeri olarak tanımak ülküsünün parlak açıklığını gösterecek ilk hamlenin parolasını vermişlerdi. " Ordular ilk hedefiniz Akdenizdir, ileri „ kumandasıyle tarih yeni bir hız aldı.

Ey Türk, ikinci, üçüncü, dördüncü hatta kırkıncı bedefi de avladın. Hepsini de sana o ğösterdi. Bu gün o günkü şuurunla ayaktasın, silah kafa, iman, ülkü arkadaşı millî Şef başındanır. Bu

Diplomasi âleminde bugünün Türkiyesi

Yazan :

Bürhan Belge

Matbuat umum **Müşaviri**

SAYIN GİRESUNLULAR :

Eğer bu günkü Avrupa ihtilâflarına, mebde olarak, silâhın yeniden ve Avrupada patlamasını seçecek olursak, Avrupa harbi, ikinci yaşına basmak üzeredir.

O zaman, halâ bütün cihanı alâkadar eden hadiselerin 'sıklet merkezini Avrupaya nakletmiş ve bunlara "Avrupa harbi" ismini vermiş oluruz.

Bilhassa biz Türkler iyi biliriz ki 1914-1918 harbi heman herkes için bir nihayet bulmuş ve bir takım muahedelerle neticelendirilmiş iken bizim için böyle olmamıştır . Bizim için 1914-1918 harbinin alacaklı ve borçlu hesapları ancak Lozan barışının imzasile kapanmıştır.

Demek oluyor ki, Osmanlı imperatorluğunun Avrupa harbine katılup mağlup olduğu ve tarihin büyük hükmünü yediği günden bu topraklar üzerinde hür ve müstakil Türkiye Cumhuriyetinin kurulmasını temin eden Lozan neticesine kadar Türk insanı, kendine bir yeni mukadderat aramakdan fariğ olmamıştır. Ve imperatorluğun yıkılışı ile Türkiye Cümhuriyetinin doğuşu arasında âdeta ınkita yok gibidir. Hayatta nasıl nebet nebeti ziruh ziruhu doğurursa imperatorluk da ayni tenasül kaidesine sadık kalarak yerini Türkiye Cümhuriyetine bırakmıştır.

Bilirsiniz ki, Arkadaşlar, bu devri teslim muamelesi tarihte ve dünyanın huzurunda ceryan etmiş olan bu inhidamdan sonraki yeniden doğma ve tasfiyeden sonraki ne basit bir şekilde cereyan etmiş, nede o tarihten bu güne kadar herhangi bir duraklama yahut herhangi bir kifayeti nefs istidadı kaydetmiştir.

Hayır, bu dava daha ilk günden

---

günkü cihan harbi, (Yurtta, Ghanda barış) parolasını veren ASA türk'ün (milletleri ülküsü) bir geçit olacrktır. 18 yıl önce Anadolnda Dumlu pınar da isbat edilmiş olan bu hakikat bütün cihanca sabit olacaktır. Cihan öğrenecektir ki onun yurd içi düzeni için kurduğu rasyonel buluş bütün cihan için hem kurtuluş hem kuruluş nizamıdır. İşte onun için hakkımızdan emin, silah başındayiz. . .

Mukadder tarihî rolümüzün üzerindeyiz. İslam ile enamı gene bir tutuyorul. Layık Türkiyenin, süngülnrine dayanmış sataşılmaz savaşılmaz bir gerçek gibi duruyoruz.

eri büyük ölçülerin, büyük görüşlerin, büyük ruh mukavemetleri ve irade şahlanmalarının mahsulüdür.

Atatürk gibi bir şefi, Erzurum ve Sıvas kongreleri gibi hazır safhalarını, Türkiye Büyük Millet Meclisi hükûmeti gibi bir merkezî cihazı ve haksızlığa karşı kıyam etmiş bir milletin ihtilâl ordularını ihtiva ettikten sonra Dumlupınar ve Lozan safhalarını da kaydedip ortaya böyle bir memleket ve böyle bir millet çıkarabilmek için bir dava mutlaka büyük ölçüde olmalıdır.

Filvaki, eğer ondokuzuncu asrın ikinci yarısından yirminci asrın birinci yarısına kadar olan zaman mesafesini bir göz önünde bulundurur ve bu mesafe üzerinde bu gün kaç milletin yolunu sökebilmek işkencelerini geçirmekde olduğunu müşahade edersek bizim bu hususta bir çoklarına nasıl takaddüm ederek, yeni dünyanın en kıdemli, nisbeten en tam parçasını teşkil ettiğimizi çok daha iyi takdir ederiz.

Demin, cihan hadiselerinin sıklet merkezini Avrupaya naklederek bunlara „Avrupa harbi„ ismini vermenin isabetli bir görüş ve tasnif olmadığını söylemiştim. Maksadım bu isabetsizliği bizzat kendi davamızla tebarüz ettirmekti. Çünkü, eğer ondokuzuncu asırla yirminci asrı halâ biribirinden koparup ayırmak isteyen büyük beşerî buhranı tetkik etmek ve bunun için de her iki asrın en mütebariz vasıflarını ihtiva eden bir makta noktası bulmak lâzımsa, bu hususta hiç bir makta noktası, Türk istiklâl harbi ve bunu takibetmiş olan büyük Türk inkilâbı kadar yerinde, muvafık, hususiyetli ve beliğ olamaz.

Bu iddiayı biraz izah etmemiz lâzım : 1914-1918 harbi, büyük Avrupa devletleri arasında cihanın bir diğer şekilde taksimi hakkında devameden ihtilâfların nihayet kanlı bir harplaşmaya müncer olmuş idi. Çarlık Rusyası sıcak denizlere çıkmak istiyordu. İkinci Vilhelm Almanyası, Bağdat üzerine uzanıyordu. İtalyanın emelleri , Afrikanın ve Adriyatiğin karşı sahillerine daha iyi atılabilmek için kendini Avrupaya daha sağlam bir şekilde bağlamak, yani Avusturyaya karşı irredenta'sini tahakkuk ettirmekti. Avusturya Balkanların üzerinden aşmak isteyen panislâvizm ile mücadele halinde idi. Fransa için en büyük emel Alman tehlikesini ezmekti. İngiltere ise, bütün bu tepişmelerin kendisi için mümkün olduğu kadar zararsız bir netice vermesi, yani Avrupa kıt'asının bir müddet sükûna kavuşması ve Hind yolunun daha emin bir hale konması tarafdarı idi. Fakat bütün bunlar dünya pazarlarındaki sıkışıklığın Avrupa politikasına aksetmesindeu ibaretti ve, asıl dava, serveti ile ayni hizada olarak nufusu da artan Avrupanın, dünyanın gittikce fukaralaştığı binaenaleyh daralan pazarlarına bir türlü sığmaması idiki bu pazarlardan bir tanesi de Osmanlı imperatorluğudur. Kırım harbinden 1914 e kadar imperatorluk bir mikdar daha fukaralaşmış bir mikdar daha borçlanmış ve alım kabiliyeti, bir mikdar daha düşmüştü. Eğer böyle olmasaydı da imperatorluk, daha üçüncü Selim devrinde dünyanın nasıl bir yoldan gittiğini keşfetse ve Atatürk'ün yaptığı gibi devletçe ve milletçe kat'i kararlar alabilseydi, milli kıredi, milli sanayi ve milli münakalât davaları ile beraber muasır kültür davalarını da halletmiş olacağından Avrupa, Asya, Afrika kıt'aları arasındaki iltisak ve muvasalaları medeniyet namına kendisi temin etmiş olacak ve 1914-1918 harbini mevzusuz kılacaktı..

Fakat imperatorluğun gittikçe zağfa uğrayarak işgal etmekte olduğu mühim ve üç kıt'aya geçit verir toprakların adeta mahlûlde kalması, Avrupada sıkışarak denizleri ve deniz

yollarını zorlayamayan bazı büyük kara devletlerine ve ezcümle Almanyaya müstemlekelerin yolunu, karadan yani Balkanlar ve Anadolu üzerinden aramak fikrini aşılamıştı. Bu suretle, ihtiyar imperatorluğun Avrupa, Asya ve Afrikadaki topraklarını tehdid eden tehlikelerin zuhuru ile Avrupanın diğer mıntakalara doğru genişlemesi ameliyesi meşhur „Şark meselesi" ni ve bunun uzun bir ihtizar devresi geçirmiş olan ayni derece meşhur „ Hasta adam " ını ortaya çıkarmıştır.

1914-1918 harbi, gerek hazırlıkları, gerek patlak vermesi ve gerek cereyan tarzı ve bir sulha iktiran ettirilmesi bakımından „ Şark meselesi „ ve „ Hasta adam " ile doğrudan doğruya alâkadardır. Balkan harbinden evvel ve sonra, Almanya, Avusturyanın yardımı ile Berlin - Bağdat hattını bütün bir şarka doğru genişlemenin belkemiği kılmak hevesinde, Rusya ise bir Alman genişlemesini boğazlarda ve hatta Balkanlar üzerinden kesip kendisine bir Akdeniz yolu tedarik etmek ve şimali İrandaki nüfusunu şarki anadoludan koparacağı bağzı parçalarla takviye etmek kararındadır.

Fransa ve İngiltereye gelince imperatorluklarına karadan geçit veren bir ön asya coğrafyasının Arap yarım adasını ihtiva eden parçalarını ele geçirmekle birisi Akdenizdeki vaziyetini tahkim etmek ve diğeri de Hind yolunun kontrolünü tesis etmek peşindedir.

Yani 1914-1918 harbine heman her Avrupalı büyük devlet, cebinde, Osmanlı imperatorluğunun kendi hesaplarına ve kendi ikrazlarına göre hazırlamış bir haritası ile gelmişti.

Neticede imperatorluk filvaki çökmüştür. Fakat ondan önce Rusya mağlup olduğundan İngiltere, Fransa ve Rusya arasında akdedilmiş olan 1916 anlaşması hükümden „sakit kalmıştır. Bittabi bu İtalya ile yapılmış olup bu devlete ' Antalya mıntakasını vadeden 1915 Londra ittifaknamesini de müteessir etmiştir...

Fakat İmperatorluk hakkındaki bütün hesapları asıl boğan ve alt üst eden amil, ne merkezî devletlerin yahut Rusyanın mağlubiyeti, nede harpten sonra İngiltere, Fransa, İtalya arasında baş göstermiş olan çekişmelerdir. Bu hususta asıl ve en büyük amil, bizzat Türk milletinin haksızlığa karşı isyan ve kıyamı ve bu isyan ve kıyam neticesinde ilân ettiği „Milli misak" ı silâhlarının zaferi ve evlâtlarının fedakârlığı ile tahakkuk ettirmesidir.

Arkadaşlar. „Milli misak" geçen harpla bu harp arasında başlı başına bir hadisedir. Bir kerre cihan içinde yep yeni bir görüşü tensib ettiği için ikincisi, imperatorluğu teşkil etmiş olan parçaların bundan böyleki inkişafında dahi rol oynamakta olduğu için .

Üçüncüsü Türkiye Cümhuriyetinin şimdiye kadarki politikasına olduğu kadar şimdiden sonraki politikasına da gayet muayyen bir istikamet verdiği için.

Onun bu üç vasfını tahlil edeceğim..

Birincisi : „ Milli misak „ neden hatta cihan içinde yep yeni bir görüşü temsil etmektedir ?

„ Milli misak " ile, Türk milleti, kendini imperatorluktan ayırmış fakat buna mukabil imperatorluğun Türklerle meskûn olan parçalarını, tecezzî kabul etmez bir bütün, bir vatan ilân etmiştir.

"Milli misak" bir kerre ilân olunmuş, fakat bir kaç merhalede tamamlanmıştır. ilk merhale şimal hudutlarımızı tayinetmiş olup Sovyetler ve Ermenistan Cümhuriyeti ile yapılmış muahedelerdir. İkinci merhale ; Fransızlarla yaptığımız Ankara anlaşmasıdır. Üçüncü merhale : Türkiye Bü-

yük Millet Meclisi hükûmetini bütün Avrupaya tastik ettirmiş ve milli istiklâl hareketimizi siyasî bir istikrara götürmüş olan Lozan ahitnamesidir. Dördüncü ve son merhale ise: Anadolunun cenup kapularını emniyet altına alan Hatay anlaşmasıdır ki, bunlara, bir de boğazlar mıntakamızı kayıtsız, şartsız olarak bizim hükümetimize terk eden Möntrö mukavelenamesini ilâve edebiliriz. 1914-1918 harbini kapayan Vilsonun meşhur 14 noktasından dünyanın başka taraflarında bilmiyoruz ne kalmıştır. Fakat Türk milleti, her milletin kendi mukadderatına kendisi sahip olmak ve diğerlerinin hukukuna tecavüz etmemek prensibini kusursuz bir şekilde tatbik etmiş ve yalnız bununla kalmayarak bütün politikasını bu prensibin muzaffer olması emrine vermiştir.

İçimizde Balkan harbini yapanlar henüz sağ iken Balkan birliğini yapmamız, milli mücadelede harap olan kasaba ve köylerimizin henuz dumanları tüterken Yunanistana dostça el uzatmamız ve şarka doğru "Sadabat„ paktını yapmamız, bizimle komşuluk eden bütün milletlerin hürriyet ve istiklâl haklarını kabul ettiğimiz içindir. Emperyalizmi hem kendimiz, hem başkaları namına red ettiğimiz içindir.

Geçen harp çatışıp çarpışan emperyalizm ler yüzünden çıkmıştır. Bu harbin ayni sebepten neşet ettiğine şüphe yoktur. Türkiye halbuki: bu iki harp arasında eski imperatorluk toprakları üzerinde Tuna boyundan Hint denizlerine kadar bütün milletlerin kendi yurtları içinde müstakil yaşamaları prensibini kabul etmekle hem geçen harbı doğurmuş olan emperyalizm akrabını kendi fikir, siyaset ve terbiye bünyesine sokmamak azmini göstermiştir.

Bütün cihan içinde yeni olan, Türkiyenin işte bu ileri görüşlü ve medenî muaşeret cümlesidir. Ve "Milli misak„ işte böyle bir tarih felsefesinin temel taşıdır. Milletlerin istiklâlini her millete hak ve ileri bir insanlık için şart tanımak dünya imperatorlukları tarihinde başta gelen bir manzumenin sahibi ve idarecisi olduğu halde, hayat şartlarının değiştiğini kabul edip ne kimseye karışmak nede kimseyi kendine karıştırmak istemek, ve bizzat kendini alâkadar eden bir saha üzerindeki bütün milletlerle iyi komşuluk münasebetleri tesisine muvaffak olmak, bize, "Milli misak" ın aşılamış olduğu bir yeni görüştür.

Bugün, başlamış ve bir haylı inkişaflar kaydetmiş olan ikinci Avrupa harbı, pek muhtemelki, sirayet sahasını genişleterek dünyanın daha bir çok noktalarında cerahat toplamış çiban başlarını koparsın. Bu takdirde bütün dünya, asrımızın davası ile yakından alâkadar olacak ve bu işin seyircisi kalmak imtiyazına ancak yıldızlarda yaşayan maklûklar nail olacaktır.

Şu varki, dava ister böyle bir ölçüye çıksın, ister şimdiki ölçüsünün içinde kalarak bütün dünya bünyesi için bir kan tasfiyesi vazifesi görsün hiç sanmıyorumki, akıllar tekrar yerlerine gelerek masa başına oturulduğu zaman, insanlık, Türkiyenin kabul ve tatbik etmiş olduğu prensiplerden daha ilerilerine ve daha gerçeklerine geçebilsin.

Zira, ilân etmiş, yerine getirmiş ve dostuna düşmanına kabul ettirmiş olduğu " Milli misak„ ile, Türkiye milletlerin şahsiyet sahibi olmalarına milletlerin müstakil olmasında insanlığın haysiyet sahibi olmasını da hür ve müstakil milletlerden teşekkül etmesinde görmüştür.

Şimdi "Milli misak„ ın ikinci hususiyetine, yani, imperatorluğu vaktile teşkil etmiş olan parçaların bundan böyleki inkişafında dahi rol oynamakta bulunmasına geliyorum.

İmparatorluğu vaktile teşkil eden parçaların bir kısmı Avrupadadır . Bunların ayrılıp tek başlarına yaşamaları, eski bir hikâyedir. Eğer macaristanı da ilâve edersek bütün bu milletler, bugün Orta Avrupa ve Balkanlarda yaşamaktadır. Bu sahalar Osmanlı imperatorluğundan önce şarkî Roma ile garbî Roma arasındaki mücadelelerin mevzuu olmuştur.

İmperatorluk Bizansın mirasını kabul ettikten sonra, ayni sahalar bu sefer kendisi ile mukaddes Cermen imperatorluğu arasındaki mücadelelere kapu ve yol aşmıştır, ve Osmanlı imperatorluğu Bizansın müessir bir surette himaye etmekten aciz bulunduğu bu toprakları ardı sıra gelen cetin ve dayanılmaz hamlelerle eline geçirmiş ve bunu yapmakla, mukaddes Cermen imperatorluğunun kudret ve haşmetini iki kerre Viyana surları içine tıkarak muhasara ve hapsetmiştir. Hiç bir devresinde şarkî Roma , garbî Romayı bu kadar titretmemiş ve Tunanın ötesindeki Katolik dünyası hiç bir zaman bu kadar sinmea mişti.} Merkezi İstanbulda bulunnna ortodoksluk ise, Osman oğullarının bu fütuhat ve cerbezesinden memnun kalmış, onlarla samimi teşriki mesai etmiş fakat zevâl alâmetleri belirince imperatorluğu yıkanlarla beraber olmaktan çekinmemişti. Osmanlı imperatorluğunun bu sahadan çekilişi Balkan harbine kadar devam etmiştir.

Balkan harbinden sonra bu sahanın artık sahiplerine ait kalması lâzım gelirdi. Ve mademki bu milletler imperatorlukla olan bağlarını çözmek için metbularına karşı her türlü mücadeleye girişmekten çekinmemişlerdi, şu halde bu sayede elde etmiş oldukları istiklâle lâyik olduklarını göstermeleri lâzım gelirdi, Yani, Balkan harbinden sonra olsun, Balkanlar artık eskisi gibi şark ve garp arasında bir niza unsuru olmaktan çıkmalı idi. Son otuz senenin vukuatı bunun beklendiği kadar böyle olmadığını göstermiştir. Bir kerre, Osmanlı imperatorluğunun Rumeliden çekilmesi üzerine Avusturya imperatorluğu ile Çarlık Rusyasının ihtiraslarını önleyecek hiç bir kuvvet kalmadığı, Avrupanın Osmanlı imperatorluğunu yıkmak politikası, bizzat Avrupalılara birinci Avrupa harbini hediye etmiştir.

1918 den sonra, Balkanlarda nispî bir sükûn göze çarparsada bununda ne kadar sahte bir şey olduğunu Balkanların hem bugünkü halinden hem Balkan birliğine getirmiş oldukları imanın ve şevkin fukaralığından anlıyoruz. Bundan sonraki inkişaf ihtimallerine göre ise, eskiden Bizansın ve daha sonraları Osmanlı imperatorluğunun garbe doğru birer istitalesi olan Balkan memleketleri bu sefer mihverin şarka doğru birer istitalesi olmak tehlikesine maruzdurlar. Halbuki ; arada her birinin yarım asırdan bir asra varan istiklâl tecrübeleri vardır. İşte bu bakımdan bizim "Milli misak„ ımızın, kendilerini alâkadar eden bir tarafı vardır.

Bugün, kendilerine garpten gelen hayat şekillerine göre orta Avrupayı iktisadî bakımdan tamamlamaları , yani, sanayici bir orta Avrupanın ziraî aksamını teşkil eylemeleri mukadderdir.

Halbuki : sanayi faaliyetlerinden mahrum memleketlerin yalnız iktisadî bakımdan değil bilhassa kültür bakımından ne türlü bir seviye düşüklüğüne mahkûm kaldıkları malûmdur.

Buna mukabil Türk "Milli misak„ ından alacakları ilham kendilerini evvelâ fikrî, siyasî ve iktisadî bir istiklâle ve ancak ondan sonra mümas ve mücavir bulundukları dünya ile bir münasebete ve muvazeneye götürecektir.

Zira "Milli misak„ a inanan bir kalbin, hiç bir hususta hariçten direktif almasına imkân yoktur. Dünya milletlerinin biri biri ile iş birliği yap-

ması lüzumu sarihtir. Bunun bir nevi iş bölümünü istilzam edeceğine de şüphe yoktur. Ancak gerek bu iş birliğini gerek bu iş bölümünü " Milli misak " a inanmış bir millet, yine kendi bünyesinden ve kendi milli imkânlarından ve kendi menfaatlarından çıkaracağı hesaplarla tayin eder . Filan şeyleri filân mikdarda istihsal edüp filân neviden olan istihsalâttan vaz geçmek emrini almak modern köleliğin tarifidir . „Milli misak„ köleliği hem eski hem yeni manasında, hem köle olmak, hem köle kullanmak bakımından reddeder,

Burada "Milli misak" ın üçüncü vasfına geliyoruz. Üçüncü vasfına yani, Türkiye Cümhuriyetinin şimdiye kadarki politikasına uygun olduğu kadar şimdiden sonraki politikasına da gayet muayyen bir istikamet vermekte olduğu bahsine:

„Milli misak„ ı . ifade etmekle , Türk milleti, filvaki her hangi bir tabiiyeti, ister iktisadî, ister siyasî, ister fikrî olsun, hem kendisi hem diğer milletler için reddetmiştir. Vakıa harp sonrasının siyasî ve iktisadî edebiyatına bir göz atacak olursak, burada mütemadiyen " Büyük saha iktisadiyatı " yahut " geopoletik " şartlara göre tanzim olunmuş iktisadî ve siyasî bölgeler gibi bakiyelere rastlarız. Bu tabirler etrafında on onbeş senedenberi adeta bütün bir ilim türemiş ve meçmualar ve gazeteler kanalından kendini her tarafa cazip ve makul göstermeye çalışmıştır.

İyi dikkat edecek olursak bu " Büyük saha iktisadiyatı " fikrinin arkasında eski bir tanıdığın gizlendiğini görürüz. Bu tanıdık, şu bizim çok iyi, hatta diyebilirim ki bir çok türedi milletlerden çok daha iyi bildiğimiz emperyalizm dir. Yalnız kılık kıyafet değiştirmiştir.

Bizimle ülfet edip meclisimizde şaklabanlık ettiği sıralarda, keskin kılıç ve zorlu bazuya dalkavukluk ederdi, Bizi hep yeni seferlere teşvik eder ve bir sefere çıktık mı " ganimetin " hesabını hep o tutardı.

Daha sonraları bu hiç doymak bilmeyen ahbap, mahiyeti değil de usullerini değiştirdi. Artık kılıca ve bazuya metelik vermez oldu. Ve gitti mal denklerinin, poliçe destelerinin ve çek defterlerinin arasına karıştı. Ve bilhassa büyük malî ikrazların meclisinden hoşlandı.

Eskiden fatihlerin destanlarını yazardı, sonradan spekülâsyoncuların not defterini tutar oldu. Şimdi ise onu cibilliyetinden hiç bir şey değiştirmemiş olarak „Büyük saha iktisadiyatı" ilminin, "mütemmim iktisatlar„ nazariyesinin ve kliring propagandasının bayraktarlığını yapar görüyoruz.

Tereciye nasıl tere satmaya kalkışmak kabil değilse, Türk milletine de herhangi bir şekilde emperyalizm yutturmak zordur. sade zor değil, biraz tehlikelidir de. Çünkü huy canın altındadır. Ve emperyalizmden tövbekâr oluşumuz korkumuzdan değil daha iyi bir dünyayı hem kendimiz, hem diğer milletler için arzu etmemizdendir.

Bakarsak ki dünya hiç te bu fikirde değildir. Ve bilâkis küçük milletlerin ve yahut küçük davalı milletlerin büyük davalıların emrine vermeye hazırlanmaktadır. O zaman kendi başımızın çaresine bakacağımızdan asla şüphemiz yoktur.

BÜRHAN BELGE

Sonu gelecek sayıda

İlk mahsul Gelin fındık

Fındık bayramında söylenmiş ir:

Yazan :
Osman Nuri Güre

Her sene memleketimizde yapılmakta olan Fındık bayramı bu yıl da Ticaret odasının tertip ve idaresi altında çok güzel bir şekilde çarşamba günü kutlulanmıştır.

Kırmızı atlas içinde pullar ve kordelalarla süslenen ilk mahsul " Gelin Fındık „ vapura bindirilmeden önce kamyonetle ve şehir bandosunun iştirakyle şehrin muhtelif yerlerimde gezdirilmiş' Cumhuriyet meydanında kıymetli Vali vekilimiz bay Aziz Aytekinin, parti ve Belediye reislerimizin, Birlik umum müdürümüzün ve Piyade Orman alaylarımızdan gelbn askerlerimizin kalabalık bir halk kitlesi ve memurlarımızın iştirakiyle yapılan merasime İstiklâl marşı ile başlanmış ve ticaret odası başkâtibi bay Osman Nuri Güre tarafından yeni mahsulün kıymet ve ehemmiyetini tebarüz ettiren çok veciz bir nutuk söylenmiştir.

Çoşkun tezahürat ve neş'e içinde fındık vapura yüklenilirken merasime iştirak eden askerlerimize ticaret odası tarafından iç fındık dağıtılmak suretiyle kahraman erlerimize ikram da bulunulmuştur,

Bu seneki satışın memleket için hayırlı olmasını yürekten temenni eder ve müstahsilin bu ünlü bayramını kutlularız.

(YEŞİGİRESUN)

Bu kutlu bayramın kıymet ve ehemmiyetini tebarüz ettiren arkadaşımız Ticaret odası başkatibi bay Osman Nuri Gürenin cumhuriyet meydanında söylemiş olduğu nutkunu alıyoruz.

MUHTEREM ARKADAŞLAR:

Memleketimizin biricik servet kaynağını teşkil eden yeni fındık mahsulümüzün bu gün ışd piyasalara ilk gönderildiği gündür.

Çok yerinde olarak adına " Fındık Bayramı „ dediğimiz bu gün, memleketimizin Ticarî, İktisadî düzeninin harekete geldiği uğurlu bir gündür. . .

Bu mahsul yılında da, Ticarî, İktisadî hayat ve f aliyetimizin başlangıç günü olan fındık bayramı, bu gün vilâyetimizin muhterem sakinlerine muhterem tacirlerine geçtiğimiz yıllardan daha fazla fayda refah ve kazanç getirmesini dilerim.

Önünüzde al ve beyaz ipek kordelalarla bezenmiş. . . Bir gelin gibi süslenmiş. İçi yüksek kaloriye malik. . Emsalsiz bir gıda olan nefis fındık içi ile dolu. Şu. Süslü çuvalcığın. Bizlere ifade eylediği mana. Ne kadar çok içli. Ne kadar çok derin. . . Ne kadar çok zengin ve rengindir.

Beni dinlemek lütfünde, zahmetinde bulunan mühterem arkadaşlarımdan fındıklarımızın satışlarına ve ihraç miktarlarına ait yakın yılların bazı istatistiki malûmatını söylemekliğime müsaadelerini rica ederiz.

Arkadaşlarım. Geride bıraktığımız 10 yıl içinde dış memleketlere 36 milyon lia kıymetinde 84 milyon kilo fındık içi ve kabuklu fındık göndermiş bulunuyoruz. Bu azemetli yekûnun 33 milyon lira 69 milyon kilosu fındık içine 3 milyon lira ve 15 milyon kilosu kabuklu fındığa ait bulunuyor.

Bundan başka cazip bir rakkam olarak gözlerimize çarpan 925 yılına ait (10) ve onu takip eden yıllarda ad(8-7) milyon lira gibi mühim bir servetin memleketimize girmiş olması bu güzel meyvemizin kadrini 'âyikile kıymetini ehemmiyetile mütenasip bir şekilde takdir. .. Biz ler için hayatî bir farize halindedir.

Cumhuriyetimizin 10 nuncu yıl dönümü günü Ticaret ve sanayi odamızın önüne elektrikle tenvir edilmiş bir vecize konulmuştu.. okumuş olmanıza rağmen derin bir mana ifade eden bu vecizeyi burada takrarlamadan gaeçemiyeceğim .

Partimiz bize diyorki :

(İktisadî savaş devam ediyor. Uzun sürecektir. Fakat bunda da mutlaka muzaffer olacağız.)

Cumhuriyet Hükûmetimizin, Partimizin çok yakından alâkadar olduğu ihraç mallarımızın hâl ve istikbali için derin ve kıymetli mâna ifade eden bu vecizedeki sözler arkadaşlarım; bizler için inan ve güven düsturu olmalıdır.

Kırmızıya yakın şirin bir renk taşıyan fındığımız. Yalnız tacirlerimizin kazanç ve geçim menbağı değildir? Vilâyetimizde yaşayan her sınıf halk. Fındığın çok. . Az. . Ucuz bahalı oluş ve satışı ile yakından alâkadar bulunmakta ve fındık mahsulümüzün bu vadideki seyrini dikkat

ve ehemmiyetl e takip etmektedir.

Muhterem arkadaşlarım; bilhassa hepimiz için heyecanlı bir sevinçle dolduran güzel bir keyfiyetide; bir çok genç kızlarımızın fındık fabrikalarındaki muhassalai mesailerile elde etmiş oldukları paralarla istikbâllerini kazanmış olmaları. .

İhtiyar ve dul annelerinde; kendilerinin ve gendilerine emanet bırakılmış olan. Yetim. ! yavrularının iaşe ve ibatelerini bu mesailerinin semerelerile temin etmiş bulunmaleri. .

Bir çok yurdaşlarımızıda fındık fabrikalarında ve fabrikalar dışındaki çalışmalarile muhtaç oldukları parayı temin etmiş olmaları. .

İçtimaî ve iktisadî bünyemizde fayda ve hayırlı rolü büyük ve hemde çek derin ve değerlidir.

Bir az sonra Aksu vapurunun kamara salonunda şerefli yerini almış bulunacak olan. Bu gelin çuval. Vapurun hareketi anında. Çentilemen Süvarisinin emirlerile çalınacak düdükleri memleketimizi dolayisiyle mahsulümüzü selâmlayacak pervanelerinin çıkaracağı beyaz köpükler. Denizin esrarlı mavi suları üzerine beyaz papatyalar gibi hâleler saçarak muhabbetli bakışlarımız arasında ufuklara doğru süzüle, süzüle kaybolacaktır. . .

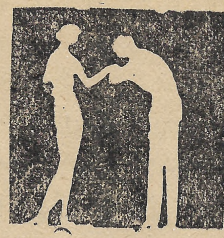
Enginlerden..! kulaklarimıza aksedecek hatifi bir ses. ! Biraz evvelinin neş'eli dakikalarının tatlı tahassürlerini hafızalarımızda canlandıracak. Çınlattıracaktır.

Eşsiz daha . . . ! Yüksek Menendsiz kudretlerile bizlere kelimenin tam mana ve şumulile iştiklâlimizi kazanndıran., Yaratan, yaşatan dünyada Türkün adını, saygı ile andıran, Ebedi Şefimiz Büyük Atatürk'ün aziz hatıralarını... derin saygı ile yâd ve Cumhuriyet Hükûmetimizin idaresini Liyakat, dirayet kiyaset ve meharetle ellerinde bulunduran büyüklerimizin yükhuzurlarında minnet ve tazimle eğilir. .

Sonsuz bağlılık hislerimi teksek rarlamayı yapılmış şerefli bir vazife bilirim. . .

Osman Nuri Güre

(ileri, doğru ve hesaplı bir yaşamanın imkânlarını bulmak ve tanzim etmek için önümüzdeki İLKTEŞRİNDE yapılacak Sayın Devletin daha ileri bir yaşama seviyesine varması için alacağı tedbirlerin saha, çare ve yollarını gösterecektir.)

AYRILIK

Dün, o gümrah saçlarına vuran.
Pencerende duran,
Rüzğârı kıskanır,
Seni elimden alacaklar sanırdım.

⁂

Dün, o nemli duduklarından,
Penbe yanaklarından,
Renkleri toplar,
Gönlüme kaplardım.

⁂

Dün, o mevzun endamını ,
Aşkının serencamını,
Gözümde canlandırır,
Damarlarımı şahlandırırdım.

⁂

Dün, o alev gözlerini,
Gecelerini, gündüzlerini,
Bakışlarımla alır,
Onlarla kalırdım.

⁂

Dün, o tatlı gülüşlerini,
Eşsiz bükülüşlerini,
Seyreder, eder.. .
Ne olur. . . ? derdim.

⁂

Dün, o ilâhi süsüne,
Tomurcuk göksüne,
Tapar, tapar, tapar,
Ruhuma ilham yapardım.

⁂

Dün. o ince beline
O narin eline,
Bakar, bakar, bakar,
İçimi yakar, yakar, yakardım.

Dün, o öldürücü bakışlara'
O mihrap kaşlara,
Gönlümü verir, verir,
Erir, erir, erirdim.

⁂

Dün, o tatlı sesini,
O ılık nefesini,
Bir su gibi içer,
Kendimden, geçer, geçer, geçerdim.

⁂

Ya bugün. . . . . . .
Ne o ılık nefesin,
Ne tatli sesin,
Ne o penbe yanakların,
Ne nemli dudakların,
Ne o mevzun endamın,
Ne aşk için serencamın,
Ne o ince belin,
Ne narin elin,
Ne o ahu bakışların,
Ne mihrap kaşların,
Ne o alev gözlerin,
Ne gecelerin,
Ne gündüzlerin,
Var . . . . ?
Yalnız ,
Yalnız ,
Acıklı bir ayrılık ,
Ve[içli bir hüzün var.

Cemal Bora

Güllerin Aşılanması

Yazan: Rasim Ekmen

Aşı : İyi evsafı haiz olduğunu kabul ettiğimiz bir bitki parçasının, anaç vazifesini görecek diğer bir bitki üzerine eklenerek kaynaştırılmasına denir.

Meyvecilikte olduğu gibi çiçekçilikte de aşının ehemmiyeti büyüktür. Aşı esas itibariyle bir çoğaltma ve bir islah vasıtasıdır. Zevkimize uygun gördüğümüz her hangi bir gülü bu suretle çoğaltabilir Veya cinsini islah edebiliriz.

Bu islah ameliyesi yalnız bir cinse münhasır olmayip aynı zamanda bir fidan üstünde ayrı ayrı renklerle çiçeklerin açtırılması münkün olduğu gibi, nevileri dahi değiştirilebilir. Bu suretle bir dal üstünde mühtelif renk ve kokulardan mürekkep kollektif bir demet vücuda getirmiş oluruz.

Aşısı yapılmış, şekillendirilmiş ve nevileri islah edilmiş güller bilhassa umumi yerlerde (Parklar ve bahçelerde) en iyi yerleri tutabildikleri gibi, en müstesna bir zevk ve haz unsuru olabilirler.

Sarmaşık gülleriyle süslendirilecek evlerin cepheleri için dahi verilecek şekiller üzerine ayrı ayrı renkleri ihtiva eden bir gülle sardırmak, hiç şüphe yok ki Orijinallığını daha çok artırır.

Gülle sardırılacak balkon, kameriye ve tarasalar için de aynı şekilde hareket edilebilir. İyi renk ve kokuları dar bir sahada hatta bir gül ağaççığının çerçeveliyeceği bir mahalde toplamak nekadar mühimse, bundan tadacağımız zevk de o nisbette emsalsiz olur.

Bu yazımızda okuyucularımız ve çiçek meraklılarımız için güllerin nasıl aşılanacağını kısaca anlatacağız.

AŞI NASIL YAPILIR:

Gül meraklıları itina ile yetiştirmeye çalıştıkları gülleri bizzat aşılamaktan derin bir zevk duyarlar. Esasen aşı, sanıldığı kadar güç değildir. Bir kaç defa tarif edeceğimiz veçhile tecrübe etmek ve çok ameliyatla, kısa bir zamanda iyi bir amatör olmak kabildir.

Aşı için keskin bir aşı çakısı, bir budama makasıyle bağ

(Rafya veya yün iplik) a ihtiyaç vardır,

Bundan evvelki yazımızda izah ettiğimiz gibi sonbahar veya ilk baharda dikilen yabanî güller bu ayda aşılanabilir. Aşı işine girişmeden 8-10 gün evvel yabani güllerin, lüzumsuz sürgünlerinin ve dalcıkların kesilmesi ve aşılanacak dalın bırakılması lâzımdır.

Gözlerinden istifade edilecek dalın da daima kuvvetli, sağlam hastalıksız güllerin aynı evsaftaki gözleri iyi teşekkül etmiş dalların orta gözlerinden seçilmelidir. Mümkünse çiçek zamanında bol ve iyi çiçekler veren dallara işaret konarak aşı zamanında bunlardan istifade cihetine gidilmelidir.

Gerek aşılanacak ve gerek gözlerinden istifade edilecek dal mümkünse aynı kalınlıkta olmalı ve bir senelik sürgünlerden seçmelidir. Aşı yapılacak her iki dalın sulu yani kabukları kolaylıkla soyulabilmelidir. Kabuk kolaylıkla soyulmiyorsa bu halin temin edilmesi şarttır. Bunun için de 5-10 gün evvel güllere bol bol su vermek kâfidir. Bu suretle aşı işi kolaylaktırıldığı gibi tutması da daha çok ihtimal dahiline girer.

Aşının yapılması: Aşı çakısıyla anacın veya aşılanacak dalın üzerindeki diken ve tüyler kesilir. Sonra çakı ile 1,5 Sm. uzunluğunda (T) şeklinde kabul üzerinde bir yarık yapılır. Bu esnada odun kısmının zedelememesine ve kesilmemesine çok dikkat etmek lâzımdır. Aşı çakısının kemik ucu ile yarığın her iki taraftaki kabuklar, yırtılmadan yavaş yavaş kaldırılır ve kabuğu odun kısmından ayrılır. Yarık bu kabarık haliyle bırakılacak olursa araya hava girer ve kurumasına, rutubetinin kaybolmasına sebep olunur. Onun için yarığı kabuğu ayrılır ayrılmaz, tekrar parmakla basarak havanın girmesine mani olmalıdır. Aksi halde aşı tutmaz.

Kalem üzerindeki gözlerin çıkarılması: Muhtelif şekillerde göz alınır, fakat bunun en kalayı şöyledir; gözün altındaki yaprak sapı üç santim üzerinden kesilir. Aşı çakısı ile gözün bir santim kadar altından (Sathi geçmek şartiyle) bir buçuk santim kadar uzunluğunda, az ve ince bir labaka odun kısmı kalabilecek şekilde beyzi olarak kesilerek alınır. Odun kısmında özü bozmamak şartiyle gözden ayrılır. Hazırlanan göz kabuğu (T) şeklinde yarılmış anaçtaki kısma, çakının kemik ucu yardimiyle kabuklar tekrar kaldırılarak göz yavaş yavaş yukardan aşağıya doğru iyice yerleştirilir. Yarığın kabukları aşı gözünü örtecek şekilde örtülür, ve gözün ucu anacın kabuğu üzerine az fazla gelmek suretiyle bindirilir Bu fazla kısım çakı ile usulcaçık kesilir. Netice itibariyle anaç kabuğu, göz kabuğu yekdiğerine güzelce teması temin edilmiş olur. Bundan sonra göz rafya veya yün ipliğile bağlanır.

Bağlamaya yakardan aşağıya doğru başlayarak çapraz olarak aşağıda bağlamalıdır. Bağı gevşek bağlamak doğru olmıyacağı gibi haddinden fazla sıkmak da hiç doğru değildir. Yoksa aşıyı boğmuş oluruz.

Arasıra aşıyı kontrol ederek eğer bağ fazla sikılmışsa biraz gevşetmeli veya gevşemişse biraz sıkmalıdır.

Aşı yapıldığından onbeş gün sonra tutup tutmadığını anlamak mümkündür. Eğer göz üzerinde bırakılan yaprak sapı ufak bir dokunma ile düşerse, aşının tutuğuna hükmedilir. Bilakis yaprak sapı buruşmuş ufak bir dokunma da kolaylıkla gözden ayrılmazsa aşının tutmadığı anlaşılır ki, bu takdirde yenilemek lâzımdır.

Bu zamanda yapılan göz aşıları bir ay zarfında hatta bazen daha evvel sürerler, eğer göz iyi seçilirse çiçek bile açar.

Gözün iki üç santim kadar sürdüğü görülünce bağ çözülür. Göz hiç sürmeden aşı bağını çözmek doğru değildir.

Gül fidanı topraktan aldığı su ve besi maddelerinin kâffesini aşıya çekmek için, zaman zaman fidanın muktelif yerlerinden sürecek yabani ve lüzumsuz sürgüler çıktıkça yok edilir. Bu suretle aşı gittikçe kuvvetlenir.

Aşılı fidanları susuz bırakmamalı toprağı kurumaya yüz tutdukça daima sulamalıdır.

Şekillendirilecek güllerin bir iki dal üzerine aşı tatbik etmekle maksada daha çabuk varılır ve aşının tutması garanti edilir.

Yüksek doylu gülleri daima taçtan, bodurları da gövdeden aşılamalıdır.

Rasim Ekmen

Bir memlekette nüfusun artması demek, halka, güven, sükün ve çalışma imkânı veren bir idarenin varlığı demektir;

Kalabalık Türkiye bayındır Türkiye gibi Cumhuriyetin eseri ve şerefidir.

Beş yıldan beri ne kadar arttığımızı önümüzdeki sayımla öğreneceğiz. Sayım memurlarına en doğru malûmatı vermek bu itibarla cumhuriyete bağlığımızı, onun faziletlerine inancınızı gösterecektir.

BAŞVEKÂLET
İstatistik Umum müdürlüğü

TÜL PERDE ARKASINDA

Bir gün pencereden başını uzattın öne dökük saçların okşarken selam alır gibi yaptın, dudaklarını koparırcasına ısırdın, yanaklarına fiske vurulmuş gibi renk verdin, geri geri çekilirken, olanca kudretimi de beraber alup tül perdeler arkasından kayboldun.

Neye o gündenberi gözlerimi pencerenin çerçivelerine çiviledin, bakışlarımı tül perdelerinin saçaklarına asdın ve bir daha görünmez oldun..?

. . . . ?

Haftalar var ki, geceleri yıldızlar bulutlara gömülünce senin odandaki ışık kanıksamış gönlümü yanına getiriyor ve bir köle gibi; taki soyunup yatıncaya, ışıkların sönünceye kadar bekletiyor. Bu bekleyişin tadı ne ...?

Ya o tül perdeler ki, çiçekler gibi işlenmiştir. Sessiz ve günahsız geçen geceler gibi, renksiz ve kokusuz çiçeklerin tadı ne ...?

Sen bu tadsızlığı gidermek için mi benliğimi içeri aldın ...? Bilmiyormusun ki şimdi nereye gitsem senin tül perdelerin önüme geriliyor ve beni yolumdan alıkoyuyor.

Hayır. . . Ben yolumda yürümek istiyorum, o tül perdelerin saçaklarında sarkan iztirabımı, benliğimi geri almak, hüriyetime kavuşmak istiyorum.

. . . . ?

Bana yardım et. . Penbe yüzüne, alev gözüne, öldürücü bakışlarına gölğe yapan o tül perdeleri kaldır ve olduğun gibi görün .

Cemal Bora

Boz tekKe Köyü

Yazan :
Rahmi Korkut
Öğütcü

Gireson un batısında 1. 5 ki- lometre mesafedeki Batlama deresile (7.5) kilometre ötede bu lunan (küçük güre) deresi arasındaki araziye " Boztekke „ namı verilmiştir. . Köy gittikçe vüs'at peyda ederek güneyden Baş Akköy ve Boztekke Darıköyü ile doğusundaki " Alınca „ köylerini kendisinden ayırmakta şimdiki " Boztekke „ Büyük güre ile " Küçük güre „ dereleri arasında kalan bir yeri işgal etmektedir ki bu hale göre Doğusunda " Büyük güre „ ile " Alıncaköyü „ batısında, " Küçük güre „ ile " Eriklimanı „ inece; güneyinde Darı köyü ile Akköy elliğinîn başköyü bulunuyor. (Akköy)

Yüzey ölçüsü: Küçük güre ve Büyük güreler, çaylarının ağızlarına doğru biri birine yakınlaşırlar sa da güneye doğru genişlediklerinden köyün yüzey ölçüsünü takribî bir hisapla söylemek lâzım gelirse: Bu da (500) kilometre kara olarak tahmin edilebilir. .

Köyün yerey durumu: köyün arazisi genel olarak dağlıktır. Eeğer köylere nisbetle ormanları da boldur sahil kısmı düzlük ve kumluk isede bu kısmın genişliği ( )yi geçemez. En meşhur dağları ve tepeleri (Alınca, Çataltepe, Cafar dagı, Mihrap kalesi ile Kurt kale si) dir [I]

Köyün en yüksek mevkii Darı yövü hududundaki (Meydan pelit) boğazı dır ki: Sahilden takriben (300) metre yüksekliğindedir. . Toprağı boz renkli olduğu için bu köye Boztekke adı verildiği anlaşılmaktadır. [2]

EVLERİ VE NÜFUS:

Köyün hali hazırda (189) hanesi vardır. son yapılan istatistiğe 545 kadın 435 erkek olmak ü z e r e yekûn (980) nüfusu vardır. Kesafeti (5) dır.

TARIM DURUMU:

Bu köyün toprağı baştan aşağı killi ve kireçlidir. Sahile doğru derelerin tesirile kumsaldır. . Vadileri daha verimli, ve üzumü çeşitlidir.

Bölgenin başlıca mahsulü Üzüm, Fındık olduğu gibi, mısır da yetisir. Çeşit sebzelerden de istifade ediliyor.

Tekke sırtındaki Camıdağında bol bol çam ve kavak ağaçları yetişir, diğer ormanlarda da bu muhitte yetişen bütün ağaçlar bulunur.

Fındık ağaçları çok yerlerde

uzun boy kaldırmaz. Bahçeler her sene iğmar görmezse hasılattan çabuk düşer. Onun için köylü, hemen hiç boş durmaz.

Orta ve yüksek kollarındaki toprak ve iklim soğuk olduğundan Portakal, Limon ve emsali yetişmez. Sahil boyu ise bu gibi ürünler için bilhassa her yerden elverişlidir. Netekim ziraat nümune bahçesi, bu köy sahilindedir. Köy, bunalacak derecede susuzluk ve kuraklık çekmez. İlkbahar ve son Baharda mebzul yağmurlar yağar.. Kışı da çok şiddetli olmaz. Gireson ve havalisinden bir az farklıdır. .

" Bu köyün tarihî durumu hakkındaki bilgi mi artırmak içinbağzı vesikalar elde etmeğe çalışıyorum. O n u n için o bahsi başka bir nushaya bırakarak sosyal duruma geçiyorum. „

SOSYAL DURUM:

Giresun ve havalisinin bir çok köyleri gibi bu köyde de topluluk yoktur. . Ancak, mahalleler, semtler itibariyle topluk göze çarparki. Buda arazinin arızalı ve dalgalı olmasıyle beraber kabilelerin bir arada oturmak ihtiyacından doğmuştur.

Mesela: Ellezli (İlyaslı) ; Kumeşlı, Ayarlı, Kolili (kuloğulları) Aydınlı ve saire gibi en kalabalık ailesi AYAR oğnlları Kol oğulları ile Kumaş oğullarıdır. Her mahallenin biri birinden en aşağı yirmi dakkalık mesafesi bulunur. .

Ev yapanlara, evlenenlere yardım etmdk hasletleri vardır. Tarla ve bahçe işlerinde " İmeci „ ile kadın erkek bir arada çalışırlar. .

Ev eşyaları oldukça muntazamdır. Yimeleri, giymeleri düzenlidir. Yalnız kadınlar peştamballa örtünürler. Asrî ve medenî kıyafetlere önem verenlerde çoktur.

Evler, yerli ustaları tarafından yarım. kârgir usulü ile yapılır. Zemin kat, taş, aşaptır. Dış kısmı çamur ve taşla daldurulup kireç ve çimento ile sıvanır. Damlar, hartama ile örtülür. Son zamanlarda çinkoya rağbet çoğalmıştır. .

Evlerin bodrum kısmı ahırdır. Üus kısımı bir veya iki ocaklı olmak üzere bir iki yatak odası ve bir hayat'i (1) ihtiva eder. Fakirler de teşkilât daha noksandır. .

Evlerin önünde bir " SERENTE(2) „ ile bir küçük Fırın bulunur

ADETLER ve AN'ANELER:

Bayramlarda!, kandillerde helva kavrulur, ölenlerin kırkıncı gecelerinde mevlit okutulur. Yemek verilir. . Gine bayramlarda kabir üstüne gidilir, kavim, kabile ziyaret edilir. .

Düğünler: Pazartesi günü köylüler düğüne çağrılır. Salı gününden itibaren ocak kaynar, lokma dökülür. Düğüne gelenlere yimek çıkarılır. . Çarşamba gecesine (büyük düğün gecesi) denir. Bu gece, komşu köylüler düğüne iştirak ederler. Düğünlerde çok defa davul, zurna, kemençe bulunur. . Konak gelen

komşular çalgılarla karşılanır. Düğün alanına gelen delikanlı konakçılar [Mehtarın] (*,*) çalgısına uyarak horan, karşılama, koloyunu, kırma gibi oyunlar oynadıktan sonra istirahat odasına çekilirler. Yemek yerler. Düğünlerde içki kullananlarda bulunur. . Ara sıra döğüş, çekiş de olur. . Düğünü (Düğün kâhyaları) idare ederler. Oyun alanında sabaha kadar (çırakman)lar yanar. . Konak gelenlere Mehtar gitmezse nizağ hazırdır. . Düğüne başlarken, konak giderken Tabanca, Tüfek, hava fişekleri atmak adettir. . Perşembe günü gelin alınır. Kadın ve erkekten müteşekkil büyük bir kafile silah atarak fişek yakarak kız evine varırlar, orada da oyun oynarlar, silâh atarlar. .

Başlık, şişlik istemek; almak veya alup iade etmek, güveğiye bağışlamak adetleri de yardır. .

KIZ EVLERİNDE:

Kız evlerindeki düğüne en çok kadınlar iştirak ederler. . Gelin olacak kızı, köydeki arkadaşları ve (yinge) tabir edilen bir k a d ı n hazırlar. İlk günlerde babasının yaptığı çamaşır geydirilir. Çarşamba günü erkek evi tarafından gelen baş örücünün getirdiği bir sandık içindeki çamaşırlar giydirilir. .

Önce ananın, babanın ve büyük akraba ve komşuların elleri öptürülür. . Sonra def. dediğimiz çalgı ile düğüne başlanır. (gelin) (kıza) ve türküleri söylenir. .

Bu meyanda genç kızlar, gelinler türkü ve oyunlara iştirak ederler. Kına gecesi gelinin başına kınayakmak para atmak hediyelik sahan, tencere veya başkaca münasip cehizlik eşya takdim etmek gerektir. . Gelin evden çıkarken: Ağlanır, ağlatılır. Çok kımseler gelini ve yengesiyle bir kaç kadını ata bindirirler. Gelin giderken çalgılar çalınarak ve gine silâh atarak güyeğinin evine gidilir. Gelin içeri girerken başına şekerle karışık ufak para atılır. Kapıda bu evin ve yeni çiftlerin saadetine düalar edilir. Bu suretle büyük bir neş'e içinde düğün sona irer. .

O, gece yatsı namazından sonra güveğiyi arkadaşları içeri atar. Güveği içeri girerken ve sabahleyin evdeu çıkarken Beret haberi (!) almak üzere silâh atar. .

Cuma ve cumartesi günleri gelin seyrine giderler. Pazar günü sele donanır, kızlar gelinler çerez yerler. . Pazartesi günü de güveği kayın pederin evine (Yumurta y e m e ğ e) gider. Sağdıçla arkadaşları o gün kayın validenin ve pederin ellerini öperler. .

Yemek sonunda içinde kavrulmuş fındık ve şeker bulunan çerez sahanı, ağzı kapaklı olarak gelir. Bunun açılması teklik edilir. Bilenlerden hiç biri açmak istemez. Bir kaç şakadan sonra münasip bir davetli sahanın kapağını açar içindeki çerezi hazır

bulunanlara taksim ederek sahan içine bir iki lira para koyar. ,

Kayın valide . dahi damadına harçlık verir. . Güveği babalığının evine giderken münasip hediyeler götürür. . En son olarak gelin cehizlerinden münasip parçalar ayrılarak geline bahşiş verenlere, kavım kabile içinde en münasip kadın, erkek kişilere hediye edilir. Buna (Yolluk) denilir.

Düğünlerde oynanan oyunlar çağrılan türkülerle törenler bu muhitte biri birinin aynidir. [Oyun ve türkuler hakkında ileride notalı ve oyunların fihûrlerini gösteren bir esr yazılacaktır. .]

EKONOMİK EURUM:

Köyün geçinmesi, ürünlerinden elde edilen paraya bakar.. Sair köylerde olduğu gibi fındık mahsulü başta gelir. Sebze, meyve, yumurta, yağ ve hayvan satımından da hayli istifade edilir. En fakir halkın (5 - 10) en zenginin de " 200 „ kantar miktarında fındığı olur. .

Bu, kantar tabiri kera okka itibarile elli okkadır ki kilo hesabiyle (64) kilodur. Mısır hasılatı ise hane başına yirmi kileyi geçmez bir kile (25) kilo kabul edilirse (500) kilo ederki: beş nüfuslu bir aileye (7) ay kafi gelmez.

Rahmi Korkut Öğütcü

[1] Bu kale ve tepelerin tarihî birer hikâyeleri vardır. İleride söylenecektir. .

[2] - Şimdiki Boztekkeliler, Alınca köyüne " Boz „ devler, meselâ: [Hasan nereli, Bozlu] gibi.

[1] Hayat: Evin ortasında bir salondur. Fındık ve darı ayıklamakta köylünün işine yarar salon ve oda halinde de halinde de kullanılır.

(***) Mehtar diye çalgıcıya denir.

Gîresun Sporunun Geçmiş zamanlarına Bir Bakış

— Geçen sayıdan devam —

HİLÂL SPOR KULÜBÜ

Çınarlar mahallesinde Çınarlar gençleri tarafından (Giresun spor) adındaki kulübü tesis olunduktan bir sene sonra Hacı Hüseyin mahallesinde mütevazi bir binada ve deniz grubunda 26 Haziran 925 [1341] tarihinde Moravî oğlu Bay Sabri [Hacı Hüseyin imamı Sabri Seyhun] ve Gümüş reis oğlu bay Bekir [İnhisarlar idaresinde memur] tarafından [Hilâl] spor kulübü tesis olundu. Sıraya koyacak olursak bu kulübümüz Giresunumuzun 4 üncu spor klübü olur. Tesis anında 54 aza kayıt olunmuş ise de bir kaç sene sonra aza mevcudu 565 şi bulmuştur.

Birinci heyete Reis Bay Sabri Seyhun seçilmiş bu zat kulübün tesis işlerinde çok çalışmış ve muaffak olmuştur. İkindi sene Reis olaa Bayazıt oğlu bay Bekir Talât 4 sene müstemirren kulüp başkanlığında kalmıştır. Altıncı sene seçilen heyet Cemal efendi zade Alâettin Beyi (Bahriye yüzbaşılığından mütekait Bay Alâettin Albay Reisliğine seçilmiştir.) müteakip sene Bay Nuriahmed Çimşid Reis seçilmiş ve üç sene bu kulübü muaffakiyetle idare etmiştir. Onuncu sene şeçilen idare keyeti Reisliğıne Habaz oğlu bay İbrahim Celâlı [Samsun inhisarlar muhasebecisi] getirmiştir. Bundan sonra sırasile bay Emin Sadık oğlu, Doktor Bay Ali Naci Duyduk ve tekrar Nuriahmed Çimşid, Bekir Gümüş, Hüseyin Naci Laçin, Muzaffer Aykutalp, Bilâl Peker Reişliğe seçilmişlerdir. Halen Bilâl Peker bu kulübün Reisidir.

Bu klübümüzün Spo işlerinden ilk defa Bay Murat Ali Altan çalışmış onu müteakip sırasile Halit Yazıcıoğlu, Osman Pmir, Mehmet Riza kuğu oğlu [Bilhassa bu zat pek çok çalışmış ve bir spor disiplini tesis etmiştir] Sabri Çimşid, Kâzım Söken, Naci Laçin, Bahaettin Kıroğlu spor işlerinde çalışmışlar başkaptanlık yapmışlardır.

Giresun'da yapılan futbol maçlarının hemen hepsine iştirak etmiş ve daima bir futbol takımı bulundurmuştur. Fakat takımlarının antranmanlarının noksan olması ve oyuncularının hiç bir vakıt tam formunda olmaması daima yenilmelerini mucib olmuştur.

Komşu vilâyetlerden Ordu [Spor Yıldızı] ve Trabzon [Nec-

miati] klübü ile temasları olduğu gibi Samsun [İdman Yurdu] ile de birisi 1932 senesinde birincilik maçı olup iki defa teması vardır.

Denizcilik ve atletinm müsabakalarında aldıkları 10 kadar kupaları mevcuttur. 1927 senesinde Sabri Moravî, Furtun oğlu bay Hüsamettin [Şimdi Trabzon'da inhisar memuri] bay Ali Saim Bozbağ, bay İbrahim Süleyman Alemdaroğlu (Merhum) tarafından kitaphane tesis olunmuştur. Kitaphane memurluğuna getirilen bay hürrem Karamustafa oğlu hiç ayrılmadan bu âne kadar önemle sadakatla çalışmış ve bunun bu dikkat ve ehliyetiledir ki bugün kitap adedi 1750 yi geçmiştir. Bu zat bu hizmetinden dolayı on birinci sene bay Emin Sadıkoğlu Riyasetinde taplanan idare heyeti tarafından bir altın saatle taltif olunmuştur.

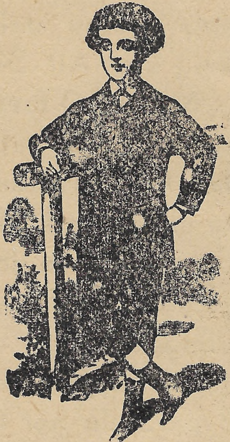
Hilâl Spor kulübünün kitaphanesi kluptte okumak istiyen her yurttaşa açık olduğu gibi günlüğün bir kuruş gibi para ile her istenilen kitap imza mukabilinde verilmektedir. Bu yönden bo kulübbmüz belki Türkiyede birinci gelir dersek mübalağa yapmış sayılmamalıyız.

1929 senesinde temsil kolu bay Nuriahmet Çimşid ve Doktor bay Ferid tarafından açılmış ve bu klübümüz iki üç sene pek alâka bahş müsamereler vermiştir. Temsil işlerinde bay Nuriahmed Çimşid ve bay Ali Arif Laçin, Doktor bay Feridin kıymetli mesailerini zikretmek icabeder.

1929 senesinde Sabri Çimşid tarafından zaz teşkil olunmuş ve yine Sabri Çimşid tarafından bu kolda bir çok gençler yetiştirilmiştir. Bu günde Hilâl Spor kulübünün cazından bayramlarda ve toplantılarda istifade olunnmaktadır.

Bu klübümüzün kuruluş anından itibaren içtimai sahada da pek faydalı çalışmalarda bulunmuş ve bilhassa Nuriahmed Çimşid zamanında bu hizmetini klüb geceleri yapmak, Balolar, Tedansanlar, Gardenpartiler vermek suretile çok ileri gptürmüştür. (Hilâl spor) klübünü muhasebesi bankacı gençler tarafından kurulmuş olduğundan pek mazbut ve usule muvafık olup halâ bu usul muhafaza ve tatbik edilmektedir. Ancak bütün bu incelemelere rağmen bu kulübümüzünde senelerce derlediği ve yekûnu binleri aşan yardımların istenilen derecede tutulmadığı bugün kirada oturması ve başını sokacak küçük olsun bir binası bulunmamasile tezahür eder.

Yazımı bitirirken Hilâl Spor klübünün bir çok seneler denizcilik yaptığını, atletizimle meşgul olduğunu kbçük Futalarla deniz gezilerine çıkarak Rizeye, Orduya kadar gittiklerini keza Bisikletle Orduya kadar geziler tertip ve muvaffakiyetle tatbik et-

Boranın Rüyası

Yazan :
Halim Süha Göksan

[Boş sahneye geriden gözlerini oğuşturarak yaramaz bir dördüncü sınıf çocuğu girer ve seyircilere hitap etmeğe başlar.]

Hayırdır inşallah... Gördünüz mü nasıl ahım tutdu?... Bizim öğretmen baş öğretmen olmuş başka yere gidiyor... Bunu rüyamda gördüm. Oh olsun işte kurtulıyorum... [Biraz düşünür sesi hüzünlenir] ama size bir şey söyliyeyimmi; ayrılık da çok fena şey haa! Gittiğine seviniyorum seviniyorum ama sabahtanberi içimdeki büyük sıkıntıda adeta bini ağlatacak... Of keşke bu rüyayı görmeseydim ... [Tekrar canlanır] neyapayım giderse gitsin be...

Bilmemki nasıl adam bu?.. Sınıfta bütün çocuklar kendisine adeta bayılırlar... Peşinden ayrıimazlar..O da derslerde resimlermi göstermez; hikâyeler mi anlatmaz;.. Bizi alıp gezdirmedik yer birakmaz?.. Fakat nedense bir üç kişi bir türlü gendisile anlaşamadık... Orhan Yavuz ve ben... Bakınız anlatayım: Geçen gün tarih dersinde uykum gelmiş; arka sırada uyuya kalmışım... bir gürültü ile uyandım. Bir de ne göreyim! Kulağım öğretmenin iki parmağının arasında... Bütün çocuklar kahkahalarla beni seyir ediyorlar... Öğretmen beni aldı ön sıralardan birine

---

tiklerini ve Giresun'da Spor olarak denizcilik çığırını ilk defa bu kulübümüzün açtığını söylemek vicdan borcu olur.

Hilâl Spor kulübü halen Hacihüseyin mahallesinin Sokakbaşı semtinde mesaisine ciddiyetle devam etmektedir.

Ş. Turgut

oturttu. . . Ama ben de bittim. hemen her derste göze ben batarım. “ Haydi, kalk bakalım Bora !. . „

Şu Geometri dersi ile coğrafiyaya bütün kuvvetimle çalışdığım halde karnemde bu derslerin notu nedir bilir misiniz? Pek zaif. . . Baştan başa haksızlık. . . zaif not sıska çocuklarda olur. Beni görüyormusunuz ? . . . (Kollarını kabartır göksünü şişirir.) fekat öğretmen iftirası. . . Ne. . . olacak. . . Son def’a Geometri dersinde öğretmen bini kaldırdı. “ dikey dortken çiz bakalım „ dedi. Altı köşeli bir şekil çızdım. Bütün sınıf birden gülmeğe başladı. Öğretmen de “ Aferin, Bora! çok iyi çalışmışsın „ diye yüzüme dik dik baktı. . . ne yapayim dörtgen dört kenari olduğunu biliyorum amma iki numara daha versin diye ben iki kenar daha ilâve ettim. . . Gine yaranamadım öğretmen ikinci bir süal sordu: “ Silindir neye derler „ dedi. . Haman cevabı bastım : (Silindir Mühendislerin yolları düzlemek için kullandıkları Lokomotife benziyen bir arabaipini çektinizmi düüüt diye öter. . .) dedim, gine bir kahkaha koptu . . öğretmen de makaraları koyuverdi. Fena halde kızdım. Çocuklara (Ben size bahçede gösteririm.) diye işaret ettim. . . Bunda gülecek ne var; değilmi? . . . Evde babama müjdeyi verdim: (bu sefer Geometri notumu göreceksiniz. Öyle cevaplar verdim ki oğrenmen bile parmak ısırdı. . .) dedim. Bir kaç gün sonra karneleri aldık birde ne göreyim! . . Karşımda o uğursuz [pek sayıf] sırıtıp durmuyormu? . . patlamak işten bile değil. . . Ne yapsam yaranamıyorum. . .

Çoğrafya dersinde de böyle. . . Öğretmenler “şimdi Avrupa’da hangi hükûmetler çarpışıyor kim kimle muharebe ediyor „ diye sordu. Hemen parmağımı kaldırdım “ Çinlilerle Finliler „ dedim gine her zamanki gülmeler. . . Sınıf değil kahkaha makinesi mübarek. . . Hepsinin sinirleri bozuk. . . En ziyade kızdığım derslerden biri de Aritmetiktir. (Bulancağa gidinceye kadar otomobilin tekerleği kaç def’a dönermiş. . . Tazı Tayşanı kaçıncı kilometre de yakalarmış. Tahtada bulacağım diye uğraş dur. . . Öğretmen efendi bunu bize soracağına git de şöförlere sor, Tazıya sor beyahu! !

Herne ise mademki Geometri den bu sefer de bana pek zayıf verdi. Alacağı olsun onun. . . İşte ben de ona böyle fena rüyalar görürüm. . . Eğer rüyam çıkarsa şapkamı havaya fırlatacağım. . . (Gine düşünceye varır) fakat o giderse biz ne yaparız. . . Dört senedir beraberiz. ne de tatlı konuşur; . . Ne kibar ne şeker bir insandır. O!. Azacık bir hasta olsak evimize kadar gelir. Baş ucumuza hediyeler bırakır... Bahçede biraz düşsek gelir kendielile kaldırır yaramıza tentiriyot sürer. bize güzel oyunlar şarkılar öğretir. . . Yok. . . Yok onun Gitmesine hiç dayanamam... İnşallah rüyam doğru cıkmaz.

Çocuk Şiirleri:

Sağlık Düsturu

Uykudan kalkınca gerinmek ne hoş!
Bu demek olur ki gezinmek de hoş.
Güneşte idman yap olursun çelik;
İşim bu dâima benim gündelik:
Sabahleyn bir banyo yahut da bir duş;
Damarında kanın dolaşır bir hoş.
Aynamın önünde her şeyim tamam:
Diş patım, tarağım, saatim, fırçam,
Tırnak törpüsüyle küçücük makas.
Kirlenmez tırnağın; durur bem beyeyaz
Kahvaltı yapmamak bir büyüh hatâ
Süt, yumurta içer de kahvaltıda
Küçük kardeşimi öperim, vedâ
Ederek anneme derim: Et düâ,
Verimli olayım. Esenkal anne!
Hasret duymıyayım bir geçmiş güne
Aldım mı çantamı tutarım yolu;
Her şeyden ziyade sevdim okulu.

Kunduram boyalı, parlak üzeri:
Paspasa silmeden girmem içeri.
Lastikle gezinmem örtülü yerde,
Paltoyle oturmam varıp sedirde.
Ne zaman aksırsam mendilim hazır
Tükürmem yerlere pek zorerlıdir
Her yemek sonunda bir meyva yerim,
Her akşam banyodo tartemiz derim.
Yarım saat okuldan konuşup sonra
Başlarım gündüzkü dersi tekrara.
Veyahut defterlik işlerim vardır;
Yarınki ders için her şeyin hazır.
Gönül rahatıyle hakkım uykudur;
En doğru çalışmanın yolu budur.
Bahçede görünce başöğretmeni
Ben günaydın derim, o akşar beni

Saffet Tunay

(biraz sonra gine hiddetlenir.) Fakat bana neden hep zayıf hepisi zayıf veriyorya. . . ben onun eğlençesimiyim. Varsın gitsin. . . Hem her zaman onun yüzünü ağartan ben değil miyim? . .

Geçenlerde müfettiş gelmişti sınıfı bir süal yağmuruna tuttu. " Cümhuriyet bayramını niçin yapıyoruz? „ dedi. Her kafadan bir ses çıktı. . . Fakat ben elimi havaya fırlattım vc bağırdım: " Osmanlılığı yıktığımız için, büyük Atatürke kavuştuğumuz için „ dedim. .. Müthiş bir alkış koptu. Müfettiş bravo çocuğum diye yüzümü okşadı. . . Muallim sevincinden çıldırıyordu. bizim yurd bilgisi notu da hemen " pekiyi „ ye fırlayıverdi. Amma Geometri gine yerinde sayıyor oda başka, içim bu rüyaya bir türlü razı olmuyor. Öğretmen ya sahiden giderse; . . Gideyim kendisine sorayim bari. . . Rüyamı da anlıyayım. Notumu düzeltmesini istiyeyim. Eğer düzeltmez ise o zaman görür. Vallahi bir rüya daha görürsem bu sefer onu baş öğrenmen değil maarif müdürü olarak gönderirim ha. . . O beni biliyor mu.)

[Perde Kapanır]

Salim Süha Güksan

Unutma Beni

- Maks Müllerden -

Ruhu şen ve körpecik duruyor şuracıkta
Nazlı, nârın bir çiçek teni ışıldmakta.
Ooh, bu çiçeklerin ben tanıdım: Ne güzeli
Ayın sedef yüzünü andırıyor şelveli (1)
Bürüm bürüm yayılan büğülü kokusu var;
Hava durgun da olsa doluyor bütün civar,
Tanır kim olsa onu; sadakatın remzidir;
Hicran ile göynümüş gönle (2) avuntu verir,
O nazlı edasıyle söyler vefâ borcunu
Yolumun üzerinde dikili görsen onu
Unutma beni diye tâ içten eriyerek
Uzaklardan ışıldar nazlı nazlı ve ürkek.
Şitemli bakışıyle bir gözbebeğidir bu.
Der ki: " Unutma beni! „ bu üğür duyğusunu (3)
İşit ruhum, sevgilim. Onun her yaprcığı
Üzerinde görürsün sabah çiğ damlacığı;
İnan ki, iç çekerek diyor: " Beni unutma,
" Unutma beni diyor o çiğ damlacığına,

Saffet Tunay

(1) Bürün bürüm : buran buram tüten dumana mukabil keskin ve hoş kokunun ince ince yayılışı için bu vasfıbulmak içap etti .
(2) Göynümek : Yanmak
(3) Üğür Vefâ

Musiki tarihinden :

Piyano Chopin

Yazan :
Nermin Tanju

Klavsenin istihale etmiş şekli olan (Piano Forte) (I) nin Avrupada on sekizinci asır başında zuhurile beraber bir çok muarızları da belirdi; bunların başında Volteri görüyoruz. Volter piyano için; "Kazanç çalgısı„ diyor.

Filhakika piyanonun yakın menşei olan Epinet ve Klavsen kuş tüyü ile çalınmakta idi . Piyano Forte de ise küçük, çekiçlerle tellere vurulmak suretiyle ses çıkarılıyordu. O zaman (Piano - Forte) denmesindeki sebep de piyanonun istendiği zaman hafif ve kuvvetli sesler çıkarabilmesindendi bilâhire Piano Fortenin ikinci ismi Forte hazf edilerek sadece Piano denmiştir.

Piano bu gün müstamel sazların hemen en büyük ve nakli en külfetlisi olmasına rağmen çok revaç bulmuştur.

Piyanonun bu kadar sevilmiş olmasının sihirlerinden biri muhakkak ki, bu sazın Chopin, List, Schumann, Schobert gibi üstatların doğmuş olmasıdır.

Bilhassa Chopin tamamile piyano için eser yazmış ve eserlerinde yalnız piyanonun tesirini düşünmüştür.

Piyano san'atının ve musiki aleminin en orijinal bir tipi ve harikası sayılan Chopin'den biraz bahs edelim : ancak böyle bir kaç satır arasında büyük Chopin'i anlatmış olmiyacağız.

Fredric François Chopin 1810 senesi 22 Şubatında Varşova yakınında Zelâzova - Völa da doğdu. Babası Lorenli, annesi Lehlidir. Sekiz yaşında iken piyanist sıfatiyle alkışlandı.

Chopin 1831 de Lehistan ihtilâlinden bir kaç gün evvel Lehistanı terk ederek Parise geldi. Lehistandan ayrılırken bir avuç vatan toprağını almayı da unutmadı, gümüş bir kap içine koyduğu bu toprağı ölünceye kadar muhafaza etmiştir.

Chopin Pariste bilhassa kibar ve zengin mehafilde büyük bir hüsnü kabul gördü. Marie Wodzinska ile neticesiz bir izdivaçtan sonra muharrire Jorj San'la evlendi.

ONUN GİBİ

Şair Can'a

Ne dilimde tadı var, ne burnumda kokusu
Geçtiklerimden acı, o son kurulan pusu! . .
Gam çekip şad olmak mı? geçti yazık zamanı!
Can, gibi dağdan dağa, Can gibi ta âsûmanı
Kucaklayıp dalıver, tanrıya varmak için,
Sar çelikle başını, dağları yarmak için.
Çamları, bir dost gibi alıp karşına konuş,
Dereler gibi bırak kendini, sal başıboş. .

Enver Konanç

Jorj San'ın edipler, ressamlar ve siyasilerden müteşekkil muhiti Chopini sıkıyordu o kendisine kâfi idi. Nihayet on sene sonra araları tamamen açıldı ve Jorjsan da bu suretle " aziz hastasından „ ayrılmış oldu.

Chopin'in hastalığı sür'atle ilerliyordu. Nihayet 1849 senesi 17 teşrin evvelinde menhus hastalık onu ölüme kavuşturdu. Cesedini Parisin Perlaşez mezarlığında Bellini'nin yanına gömdüler ve 29 sene evvel memleketinden getirdiği bir avuç vatan toprağında mezarının üzerine döktüler. Yalnız kalbini çok sevdiği vatanı Lehistana gönderdiler.

Chopin ilhamlarının hususiyeti, ifadesindeki namütenahi tenevvü ve buluşlarındaki, yeniliklerle dar sahasının orjinal, kendine has bir tipidir.

Piyanoyu hemen hemen kendi kendine öğrendi. Onun müjdecisi de, talebesi de yoktur. Taklitçi değildir.

Chopinin eserleri Vals, Prelüd, Polonez, Noktürn ve kaprislerdir. Fakat bu Parçalar Chopin'de mutad şeklinden ayrılmıştır bunlarda his hakimdir. Neşe, hüzün, aşk ilah.. gibi beşerî hisleri ve heyecanları ifade eder. bu itibarla eserleri romantiktir.

Chopin'in nağmelerinin esası vatanına aid hafızasında kalabilen halk şarkı, ve danslarıdır. Fakat bunlar şahsî ilhamlarının ancak, yardımcısı olmuştur.

Chopin piyanoyu yalnız piyano olarak kabul eder. Halbuki piyano Schumanan'd telliler (II) dörtlüsü List'in elinde ise bir orkestra olmuştur.

Ne yazıkki marş fünebre bestekârının Varşovada bir müzede bulunan Kalbi Son Varşova müdafaası sırasında müze ile birlikte parçalandı. Şimdi perlaşazdaki yabancı çizmeler altında.

Nermin Tanju

(I) İtalyanca (Piano) hafif (Forte) kuvvetli demektir.

(II) Dörtlü—guatuor; 1 ci 2 ci keman Viyola Viyolonselden mürekkeptir.

Bir muallim Konuşuyor

Ş. Behzad

Çok değerli meslekdaşım ve arkadaşım Zuhuri Danışman bana bir kitabını lütfen hediye ettiler : (Bir muallim konuşıyor !)

İşlerimin çokluğundan ve okunacak bir çok başka kitaplarımın bulunmasından bu güzel eseri bir kaç ay için açmak onun güzel muhteviyatından istifade etmek imkânına nail olamadım. Geçen hafta bu kitabı okumak fırsatını elde ettiğim zaman âdeta bunu daha evvel okumak için acele etmediğime pişman oldum.

Zuhuri Danışman, çok yakından tanıdığım ve çok sevdiğim değerli bir dostumdur. Onun daha evvel yazmış olduğu "Güller ve çamlar memleketi„ adlı eserini Yeşilgireson gazetesinde bir fıkra halinde takdim etmiş, Karadenizin bir incisi olan güzel Giresunumuz için de böyle bir eser yazılmasına ne kadar şiddetli bir ihtiyaç olduğunu işaret etmiştim. Çünki güller, çamlar memleketi Boludan bahs ediyordu.

Zuhuri Danışman, hususi hayatında, tanıyanlar ve dostlar için emsalsiz bir hazinedir. Onun muhabbeti en dertli insanları bile neş'elendirmeğe kâfidir. Ben ömrümde onun kadar güzel fıkralar anlatan bir insan daha görmedim. Tatlı bir üslubu, candan bir ifadesi ve samimiyeeti vardır. Bu tatlı üslubla onun emsalsiz zekâsı birleşince ortaya yeni bir eser daha çıktı: (Bir muallim konuşıyor !)

İnsanı baştan başa sürükleyen güzel bir eser... Roman gibi okuyabilir, canınız sıkılmadan, eğlenerek, neş'elenerek eseri bitirebilirsiniz. Bu, eserin herkes için alâka verecek bir hususiyetidir. Halbuki " bir muallim konuşıyor „ un hususiyeti yalnız bu kadar değildir. Ayrıca onun muallim olanlar için çok kıymetli bir tedkik ve tecrübe dersi olduğuna da şüphe yok... Âdeta tecrübesiz ve meslekde henüz şahsiyetini yaratamamış olan meslekdaşlara, yol gösteren bir rehber vazifesi, görüyor.

Muhterem arkadaşım, kısmen kendi tecrübe ve müşahedelerini, kısmen de gördüklerini ve eşittiklerini bu küçük kitaba sığdırmak imkânını bulmuş. Bu eseri bilhassa her meslekdaşın okumasını lüzumlu buluyorum.

Eseri edebi bakımından tedkik etmek faidesizdir. Zaten

Maksimler :

- Readı's Digese den -

Yaza : Alâeddin Güneysu

● Sükût, fena bir münakaşa için iyi bir cevaptır.

● Tarihten hiçbir şey öğrenmediğimizi öğreniriz.

● Zeki bir adam kadına onu anladığını söyler. Bu aktal ise bunu isbata kalkar.

● Eyi eğlenmemiz için eğlencenin zevkini başkabiriyle paylaşmalısınız.

● Hiç kimse muvaffakıyetli bir yalancı olaçak kadar iyi bir hâfızaya malik değildir.

● Benim şaka tarzım hakikatı söylemektir. İşte bu benim için en eğlenceli bir şaka. .

● Mağlûbiyet kabûl etmediği-

---

bu eser bir edebiyat eseri olmakdan ziyade petegoklara aid bir tecrübe ve müşahededir. Bu itibarla kitapda ufak tefek g r a m e r hatası bulmak mümkündür. Bu hataların bir kısmıda bastıranın bulunduğu yerle basılan yerin ayrı ayrı olmasının verdiği tashih müşkilâtından ileri gelmektedir.

Sayın okuyuculara bu değerli tedkik mahsulünün birinci cildini dikkatle okumalarını tavsiye etmeyi bir borç bilirim.

S. Behzad

(*) İstanbul Güneş matbaası. 50 Kr. Satış yeri : Akba kitap evi. Ankara , bakanlar caddesi.

Halkevi Çalışmaları

Geçen Ağustos ayı eşsiz inkilâbımızın savaş destanlarına sahne olması itibariyle Halkevimizin bu ay içindeki çalışmaları, bilhassa zengin ve millî bir gurura yaslanır.

Ayrıca Giresunumuzun mahallî hususiyetlerinden her sene fındık ihraç gününde yapılmakta bulunan Fındık bayramı töreninde halkevimizin iştirakiyle kutlulanmış ve şehrimize gelen matbuat umum müşavsri Sayın bay Bürhan belgenin bu nushamıza aldığımız kıymıtli konuşması ve

---

niz vakıt acı dağildir.

● Size onu düşündüren şey, ounu başkalarını düşünmesidir.

● Herp zamanındaki ilk yazı doğrulkutur. O ruhlarımızı öldürür.

● Hiçbir şey'e inanmazsanız yaşıyamazsınız.

● Hayat ümitle beraber ölür.

● Şekil değişir; fakat cisim kakır..

● Eyilikler kemiklerle beraber gömülürler.

● Hiçbir (isme), pesimisme kadar korkunç değîldir; o, ruhlarımızı öldürür.

Yeni istidatlar:

Hayal uçurumu

Gine hissettim bugün hicranını derinden
Anladım ki hayalim hakikaten çok acı
Ruhum sanki bir tufandır çoşuyor kederinden
Berelenmiş kalbimin sendin bir tek ilacı

Gözlerim arar seni bakarak usanmadan
Çoşar göremeyince çok zamanlar kan ağlar
Bu yaşlar akar akar hicranına kanmadan
Fecir bile ufkunda sana kara yas bağlar

Mahmut Karadeniz

Derdim var

Ötmeyin kuşlar böyle; Dertli kalbim kan ağlar
Gözlerimin yaşı bir deli sel olur çağlar.
Geldikçe aklıma koynuna koştuğum dağlar.
Genç kızlarla oturup şakalaştığım bağlar;

Ötmeyin kuşlar: Böyle dertli kalbim ah çeker
Ana, baba, kardeş, yar hep gözlerimde tüter
Bu gün anladım ki ayrılık ölümden beter
Aman vefasız gönlüm çektiğim cefa yeter...

Ötmeyin kuşlar böyle; Dertli kalbim inliyor
Vefasız gönlüm sizi değil onu dinliyor
Hem (vah zavallı) diye dudak büküp gülüyor
Ötmeyin kuşlar aman; öksüz kalbim ölüyor...

M. Bahtiyar Öztürk

evimizde tertip edilen gençlik gecesinde genç ve kıymetli şairimiz behçet Kemal Çağların evimiz kürsüsünde yer alışı gibi istisnalar da hep bu ayın çalışması çevresindedir.

30 / Ağustos zaferinin yıldönümü bu zaferin eşsizliği nisbetinde kutlulanmış, ve evimiz Spor kolunun tertip ettiği deniz yarışları da çok neş'eli ve eğlenceli olmuştur.

bu törenüe evimiz kütüphane ve neşriyat komitesi kol başkanı Saffet Tunayın söylemiş olduğu nutuk mecmuamızın boş yazısı olarak alınmış Fındık bayramında da yine bu koldan Osman Gürenin bu bayramın hususiyetini anlatan konuşmas da bu nushamızı olgunlaştırmıştır

Mevsimin ziraat ve fındık ihraç zamanı bulunmasından evimizin diğer kolları yalnız toplantı ve kışlık proğramlarını hazırlamakla geçmiştir.

Fiyatı : 10 Kş

(IŞIK) Matbaası — Giresun